

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Cek. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A. Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A. Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filliale:
Novo mesto.

SLOVENEK

Vojno poročilo št. 992

Nič posebnega v Tunisu Štirje angleški lovci sestreljeni

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

V Tunisu nobenega posebnega dogodka.
V letalskih bojih je nemško letalstvo sestrelilo
četrter angleških lovcev.

Število žrtev zaradi sovražnega letalskega na-
pada z dne 9. februarja znaša med arabskim pre-
bivalstvom v Kairuanu nad 200 mrtvih in
300 ranjenih.

Eno naše letalo se ni vrnilo na svoje opo-
rišče.

Angleška letala so z bombami napadla na
Sredozemsko morju eno našo podmornico
in ji niso prizadejala nobene škode. Protiletalsko
topništvo z ladje je zadelo en bombnik, ki je
padel v morje.

Rim, 11. febr. AS: Včerajšnje vojno poročilo
je poročalo, da je sovražnik silovito bombardiral
mesto Kairuan v Tunisu in povzročil mnogo žrtev
med arabskim prebivalstvom. Danes pa isti urad-
ni vir podrobneje navaja, da znašajo žrtve 200
mrtvih in 300 ranjenih. Te številke jasno obdolu-
čujejo Anglosaksonce terorističnih ciljev, ko s svoji-
mi bombniki napadajo mesta v Evropi in na afri-
škem področju.

Kairuan je znamenito staro arabsko mesto,
ki je bilo včasih prestolnica, v arabski svet
pa smatra mesto Kairuan za sveto mesto vzhod-
nega Magreba. To bombardiranje bo pustilo glo-
boke sledove v dušah plemenitega arabskega pre-
bivalstva. Arabci bodo sedaj še bolj poznali me-
tode anglosaksonskega nasilja, ki se je izdijalo tudi
nad Kairuanom. Med besedičenjem atlantske karte
in zločin anglosaksonskega letalstva bo arabsko pre-
bivalstvo znalo meriti čustva in spoznalo, kje so
pravi prijatelji in kje pravi sovražniki.

Tunis, 11. febr. AS: Pristojni krogi v Tu-
nisu poudarjajo, da se italijanske in nemške
čete v Tunisu ponašajo izredno umestno. Ita-
lijanske in nemške oblasti strogo spoštujejo
notranjo ureditev Tunisa. Ukrepile so, da vsa
živila in vse potrebščine za čete osi redno pri-
hajajo in tako nikjer ni bila izvedena nobena
rekvizicija. Ta način je napravil najboljši vtis
na prebivalstvo v Tunisu, ki ve, s kakšnim pri-
stikom izvajajo svoje odredbe v Alžirju in v
Maroku angleške in ameriške oblasti. Domače
prebivalstvo je tudi zadovoljno zaradi tega, ker
so oblasti ost ohranile v veljavi vse ukrepe
proti židom.

Izgube Arabcev na bojišču v Tunisu

Tanger, 11. febr. AS: Sorodniki in prijatelji
Arabcev, ki so bili ranjeni na bojišču v Tunisu
in jih sedaj oskrbujejo v bolnišnicah v Alžirju,
izjavljajo, da so z bojišču v Tunisu pripeljali
zelo mnogo ranjenih Arabcev. Med zadnjimi
hudimi boji v Tunisu so Angleži in Francozi
vrgli v boj predvsem arabske oddelke, sami so
se pa umikali in odpeljali s seboj celo tankov-
ske oddelke in motorizirana prevozna sredstva
ter topove. Tako so bili arabski oddelki, ki se
vojskujejo na strani Angležev in Francozov,
mirno prepuščeni sami sebi. Ker ni bilo na
mestu bolničarjev, so mnogi arabski ranjenci
na bojišču izkrevavali in umrli. To dejstvo je
napravilo zelo slab vtis med muslimanskimi
krogi ne samo v Alžirju, ampak tudi v Maroku,
kjer ameriške oblasti nadaljujejo z gonjo, da
bi nabrale muslimanske prostovoljce za svoje
oddelke.

Spremembe v vodstvu in zastopstvih raznih korporacij

Rim, 11. febr. AS: Po Ducejevi zapovedi sta taj-
nik stranke in minister za korporacije izvedla na-
slednje spremembe pri narodnih svetnikih: Giu-
seppe Bottai je postal zastopnik fašistovske stranke
v korporaciji profesionistov in artistov namesto
fašista Ksaverija Ferra. Giuseppe Gorla, zastopnik
stranke v korporaciji za žrtek in elektriko, name-
sto fašista Del Buffala, ki je bil imenovan za se-
natorja. Giovanni Host-Venturi, zastopnik stranke
v korporaciji za notranji promet in sicer namesto
fašista Enrica Santamaria. Alessandro Pavolini,
zastopnik stranke v korporaciji za papir in tisk,
namesto fašista Peruzzija Lantini. Raffaello Ric-
cardi, zastopnik stranke v korporaciji za les, na-
mesto fašista Bruna Mondini. Renato Ricci, za-
stopnik stranke v korporaciji za jeklarstvo in ko-

Ameriške pomorske izgube

Lisbona, 11. febr. AS: Mornariško minist-
stvo v Washingtonu je objavilo nov spisek pad-
lih, ranjenih ali pa pogrešanih ameriških mornar-
jev. Od Pearl Harbourja in do sedaj je ameriška
mornarica izgubila 22.392 mož in od
tega 6324 mrtvih in 12.289 pogrešanih.

Lisbona, 11. febr. AS: Dopisniki iz New
Yorka podčrtavajo, da mnogi pristojni krogi
komentirajo vojaške ofenzivne načrte za leto
1943, in poudarjajo, da je največja slabost vseh
teh načrtov in vprašanj prevoznih sredstev na
morju. Listi poudarjajo, da imajo zavezniki na
razpolago isto ladjevje kot lansko leto in se
tonaža ne more dvigniti v kljub silnim naporom
severnoameriških ladjedelnic. Izgube petrolej-
skih ladij pa so najresnejše.

Gospodarska pogajanja med Madžarsko in Švico

Budimpešta, 11. febr. AS: Te dni so se
uspešno zaključila gospodarska pogajanja med
Madžarsko in Švedsko. Urejeno je bilo zlasti
vračanje uvoza celuloze.

Pomembni uspehi na vzhodnem bojišču

Ob zgornjem Donu vsi sovražni napadi zavrženi — 351 sovjetskih vozil uničenih ali zaplenjenih

Hitlerjev glavni stan, 11. febr. s. Vrhovno po-
veljstvo nemške vojske je objavilo danes nasled-
nje poročilo:

V nadaljevanju težkih bojev na južnem
odseku vzhodnega bojišča so bili tudi včeraj
na raznih mestih doseženi pomembni obramb-
ni uspehi, ki so Sovjete stali visoke izgube na
ljudih in materialu.

Na zapadnem Kavkazu borbe krajevne-
ga pomena. Proti na novo izkrcanemu sovražniku
jugozapadno od Novorosijska so bili lastni
protinapadi uspešni.

Na področju zgornjega Donca so bili vsi
sovražniški napadi krvavo zavrženi. Obroč
okrog neke sovjetske skupine sil je bil še bolj
zožen.

Tudi včeraj so skušali Sovjeti zapadno od
Oskolskega ožeska z množičnimi napadi ve-
zati nemške sile v lastnem obrambnem okviru in
jim s tem preprečiti premakljivo bojno delova-
nje, toda kljub temu je uspelo vse te silovite na-
pade, podprte z oklepni orožjem, razbiti in de-
loma uničiti. 40 oklepnih vozil je bilo tukaj
uničenih. Letalstvo je z močnimi bojnimi in
sturmglavnimi eskadrilami ponovno napadalo
čete korakajočih sovražnih kolon ter zbirališča
motornih vozil.

Na severnem odseku vzhodnega bo-
jišča je skušal sovražnik svoje napade južno od
Ladoškega jezera, kjer ni mogel doseči no-
benega napredka, prenesti na druge odseke. Tudi
ti so kljub močni oklepni in letalski podpori
ostali brezuspešni. Na enem mestu, kjer je prišlo
do vdora, so borbe še v teku. Podnevi in ponoči
so bojna letala tudi v tem odseku bombardirala
izhodne postojanke za oklepna vozila ter dovozne
zveze sovražnika.

V času od 1. do 10. februarja tega leta je bilo
na vzhodnem bojišču po oddelkih kopne vojske
uničenih, zaplenjenih ali onesposobljenih za pre-
mikanje 351 sovjetskih oklepnih vozil.

Na severnoafriškem bojišču je dan
potekel mirno.

Pri dnevnih poletih sovražnih letal proti oba-
li zasedenega zapadnega ozemlja, je bilo sestrel-
jenih 7 sovražnih letal.

Nemška bojna letala so tudi včeraj napadla
nekatero kraje v južni Angliji z uspehom.

Lep uspeh nemške divizije na vzhodnem bojišču

Berlin, 11. febr. AS: O obrambnih bojih, ki
se razvijajo na vzhodnem bojišču, se je na pri-
stojnem viru moglo izvedeti, da je 166. nemška
pohotna divizija na južnem delu vzhodnega boji-
šča premagala vse težave in ob zelo težavnih
vremenskih razmerah vzdržala v bojih tri dni,
prekoračila velik del ozemlja, ki ga je zasedel
sovražnik in se priključila glavnini nemške vojske.

Pri teh bojih so imeli Rusi ogromne izgube.
Samo na odseku te divizije so Rusi pustili na
bojišču 2300 mrtvih, število ujetnikov znaša 250,
zaplenili pa so Nemci Rusom 10 topov, 124 me-
talcov bomb, strojnico in drugo vojno gradivo.

Nemška letala so tudi uspešno sodelovala pri
teh bojih in 24 ur neprestano bombardirala so-
vražne postojanke. Razrušenih je bilo nad 50 na-
selij, kjer so ugotovili zbiranje važnih sovražnih
čet in avtomobilskih kolon. Med letalskimi dvo-
boji je bilo sestreljenih 10 sovjetskih letal.

vinarstvo, namesto fašista Carla Scorza. Ksaverij
Ferra, zastopnik industrijskih delavcev v korpo-
raciji profesionistov in artistov, namesto fašista
Pietra Bolzona, ki je bil imenovan za senatorja.
Ferruccio Lantini, zastopnik stranke v korporaciji
za skrbstvo in kredit, namesto fašista Maria Zam-
bonija. Bruno Mondini, zastopnik kmetov v korpo-
raciji za les, namesto fašista Guida Asinarija, ki
je bil imenovan za senatorja. Enrico Santamaria,
zastopnik profesionistov in artistov v korporaciji
za tisk in papir, namesto Francesca Paolonija, ki
je bil imenovan za senatorja. Mario Zamboni, za-
stopnik industrijev v korporaciji za morje in
zrak, namesto G. V. Bibolinija, ki je bil imeno-
van za senatorja.

Načrti zavezniškega nasilstva nad nemškim ljudstvom

Berlin, 11. febr. AS: Današnji nemški tisk
objavlja podrobnosti o sovražnih načrtih glede
Nemčije. Listi obsojajo to zavezniško nasilje,
ki bi se izvedlo nad Nemčijo v slučaju zmage
zavezniških narodov.

Listi pišejo, da so plutokratski in boljšev-
ski vojni hujšakači v zadnjem času objavili
celo vrsto načrtov, ki so polni slepega in zlo-
činskega sovraštva proti Nemčiji. »Völkischer
Beobachter«, »Börsen Zeitung« in »Lokal An-
zeiger« objavljajo temeljna poglavja članka, ki
ga je objavil »Daily Express« dne 9. februarja
t. l. V teh člankih stoji:

Ob koncu vojne bo treba Nemčiji odsekati
ude. Nemčijo bo treba obdati z neke vrste var-
nostnim ohranjen in jo obsoditi na zaporo, da
bi se Nemci kuhali v svoji »juh« ves bodoči
rod. Po mnenju angleškega lista bi naj bila
Nemčija narod blaznežev, ki uporablja svojo
silo za uničenje drugih narodov. Angleški list
pravi, da bo Nemčija končala v razsulu, Nem-
čija bo postala puščava in to bi po mnenju lista
bilo v veselje vsemu svetu.

Velik uspeh nemške letalske skupine

Berlin, 11. februarja. AS: Iz pristojnega vira
se je izvedelo, da je skupina lovcev pod povelj-
stvom majorja Trautlofta v zadnjih dneh dosegla
svojo 3500. letalsko zmago.

Berlin, 1. februarja. AS: Velike nemške letal-
ske skupine so tudi dne 9. februarja na vzhodnem
bojišču močno podpirale srdite boje. Letala so po-
segala v bitko zlasti tam, kjer je na višku in sicer
na srednjem in južnem odseku, kjer so letala bom-

bardirala in z ognjem iz strojníc obsipavala kolo-
ne na pohodu, avtomobilska sredstva in sovražna
zablonišča.

Tudi na odseku pri jezeru Ladoga je nemško
letalstvo podnevi in ponoči napadalo zbirališča
sovražnih čet, prometne zveze in sovražna oskrbo-
vališča. Iz istega vira se je izvedelo, da so nem-
ška bojna letala včeraj uspešno bombardirala raz-
ne kraje v južni in jugovzhodni Angliji. Vsa letala
so se vrnila na oporišča. Na bojišču v Tunisu je
letalstvo osi v zadnjih dveh dneh sestrelilo 29
angleških in ameriških letal.

Vsi sovjetski napadi pri Ladoškem jezeru so se ponesrečili

Berlin, 11. februarja. AS: Kakor so že objavila
nemška vojna poročila, so se južno od jezera La-
doga v zadnjih dneh razvijali hudi boji. Na tem
odseku so boljševiki na vsak način hoteli pro-
dreti skozi nemške črte in so napadi sledili proti
napadom. Nemške čete so kar najbolj odločno
nastopale proti sovjetskemu oddelkom in Sovjeti so
morali odnehati od ofenzive.

V zvezi s temi boji se je izvedelo, da je neka
nemška divizija v zadnjih 11 dneh odbila 65 so-

vjetskih napadov in so bile sovjetske izgube zelo
velike. Poleg tega se je iz vojskih virov izve-
dalo, da so med temi boji Sovjeti izgubili eno pe-
hotno divizijo, tri brigade strelcev in eno oklepno
brigado, 4 druge divizije pa so bile tako hudo
prizadete, da so se morale umakniti z bojišča.

Berlin, 11. febr. AS: Med včerajšnjimi ob-
rambnimi boji v odseku Veliki Luki so nemške
čete uničile 11 sovjetskih tankov.

Anglija še dolgo ne bo kos nevarnosti podmornic

Lisbona, 11. febr. AS: Angleško vznemirje-
nje zaradi nevarnosti podmorniške vojne je še
vedno nad vse veliko. »Economist« piše, da so
angleški strokovnjaki izjavili, da vsekakor pod-
morniške vojne še z daleka ni dosežen in zato
morajo vsi kar najbolj štediti s tonažo. Sovraž-
ni poskusi, izolirati Anglijo, še niso propadli,
pač pa je sovražnik s podmorniško vojno dose-
gel pomembne uspehe. Navadni ljudje ne vedo
za številke angleških pomorskih izgub, pač pa
čutijo, da je grožnja proti Angliji vsak dan
večja, zavezniki pa so v težavnem položaju,
ker ne morejo storiti ničesar učinkovitega proti
sovražniku in tudi ne morejo dobiti na razpo-
lago vsega svetovnega ladjevja.

Vse, kar se govori o gradnji in proizvodnji

ladjevja, ni odločilne važnosti. Izgube na morju
so vsak dan hujše in sicer v skladu z novim
številom podmornic, ki odhajajo na morje nad
zavezniško ladjevje. Ni pa se povečalo samo
število podmornic osi, ampak se je tudi ugotov-
nilo, da je tehnična oprema podmornic zboljša-
na. Često se poudarja mnenje, da bi bilo mo-
gote sedaj zbrati vse anglosaksonske sile proti
podmorniški nevarnosti, vendar pa imajo te sile
svoje meje zlasti pri uporabi konvojov v Se-
verno Afriko in v Rusijo. V nekaj mesecih ni
mogote zgraditi potrebnega števila ladij, da bi
se nadomestile izgube, ki jih povzročijo pod-
mornice. »Economist« zaključuje svoj članek
z ugotovitvijo, da bodo prihodnji meseci naj-
bolj kritični, če ne že odločilni za zaveznike.

Angleške oblasti so objavile, da bo postavljen
pred vojno sodišče, kdor ne bo prišel na delo.

Popis zalog v Siriji

Carigrad, 11. febr. AS: V Siriji in v Libano-
nu je bilo industrijskim podjetjem naročeno, da
morajo v izogib velikih kazni prijaviti vse svoje
zaloge. Angleške oblasti so zahtevale te popise za
izvedbo zaplembe in revizicije.

Na Cipru se je položaj prehrane poslabšal in
prebivalstvo pogreša najpotrebnejših živil, ki so
bila zaplenjena za vojsko. Suho grozdje ne mo-
rejo več izvažati in ga uporabljajo za peko kruha.

Pomanjkanje papirja v Braziliji

Buenos Aires, 11. febr. AS: Iz Ria de Ja-
neira poročajo, da v Braziliji silno primanj-
kuje papirja. Casniški krogi so zaradi tega
zelo vznemirjeni. Mnogi dnevniki so že objavili,
da bodo morali nehati z objavo v začetku mar-
ca, če med tem Brazilija ne dobi novih zalog
papirja. Malo verjetno pa je, da bi mogla Bra-
zilija prejeti papir iz inozemstva, ker tudi v
Ameriki in v Kanadi primanjkuje papirja. V
rednih časih pa je Brazilija prejela papir iz
Združenih držav in iz Kanade.

Mobilizacija vseh ameriških sil za vojno

Buenos Aires, 11. febr. s. Ameriški republi-
kanci so včeraj v zbornici predložili zakon o
narodni službi, ki daje predsedniku Rooseveltu
neomejeno oblast za izkoriščanje narodne člo-
veške sile, moške in ženske, za kakršno koli
delo, ki služi dosegu zmage. Namen tega ukre-
pa, po katerem bo mogote mobilizirati milijone
Amerikancev za delo v tovarnah in na polju,
je, urejevati totalno mobilizacijo ameriških mo-
ških in ženskih sil za ojačenje vojnih naporov.
»Zakon o narodni službi« bo zadel vse osebe,
ki so že vpisane pri posebnih uradih za vojno
službo, razen vojakov. Poleg tega določa vpis
vseh žensk med 18. in 50. letom, razen tistih,
ki imajo otroke, stare manj kakor 18 let, ali
pa so v drugem stanju. Predsednik države bi
po tem zakonu dobil tudi pooblastilo, da lahko
mobilizira prostovoljce, kadar bi se mu zdelo,
da so potrebne nove delovne sile v tej ali oni
vojni industriji, v poljedelstvu ali pri drugih
delih, ki so bistvenega pomena za uspešno na-
daljevanje vojne. Če bi prostovoljcev ne bilo
zadosti, bi Roosevelt lahko zapovedal mobili-
zacijskim komisijam, naj preskrbe potrebno
delovno silo. Delavci, tako poklicani v službo,
bi dobivali plačo po vrsti dela, kateremu bi
jih dodelili.

Širite najboljši slovenski
list »Slovenec«!

Mnenje zdravnika o mrzlih in vročih kopelih

Kot zanimivost smo zadnjič objavili primer dunajskega zdravnika, 78-letnega dr. Panescha, ki goji še vedno navado, da se za silvestrovo kopa v Donavi. Razumljivo je, da ne gre pri tem in pri podobnih primerih za trajnejše kopanje ali za plavanje na daljše proge, temveč za kratkotrajno utrjevanje. Tudi pri nas je bilo slišati od časa do časa o izredno utrjenih ljudeh, ki so se kopali v ledeno mrzli vodi. Ti so bili seveda redki. Malo več pa je v Ljubljani prijatelj knjanja, ki radi hodijo bos po snegu in si privoščijo ob dnehu, ko leži na terasi ali na vrhu okrog hiše debela plast pršice, valjanje po snegu.

Nobenega dvoma ni dandanes o tem, da je kopanje, združeno s čiščenjem in utrjevanjem telesa potrebno. Ljudje sami to čutijo, zdravniki pa splošno priporočajo redno dnevno umivanje in generalno čiščenje telesa vsaj enkrat tedensko.

Prijatelji utrjevanja radi razpravljajo o vprašanju, katere kopeli so boljše: mrzle ali vroče? Mnenja so različna; velika večina meščanov, ki se kopajo v kadeh, ima rada toplo vodo in ne-kateri celo vročo. Čitamo pa tudi o takih, ki raz-

bijajo led in utrjujejo svoje telo v hladnih valovih. Kaj je torej zdravo in kaj priporočljivo? Zanimivo bo zvedeti, kaj misli o vročih in mrzlih kopelih športni zdravnik dr. Franzmayer, ki uživa glas igralnega strokovnjaka. V nekem strokovnem listu je dr. Franzmayer pisal, da ne gre postavljati glede vodne temperature strogo obveznih predpisov. Prav tako kot temperatura vode, je važno pri kopanju še naslednje: razpoloženje kopalca, trajanje kopeli, utrjenost telesa, navajenost in podobno.

Na Japonskem, kjer je veliko vročih vrelecev, se ljudje prav radi kopajo v vroči vodi. Posebno utrjeni se tudi ne ustrašijo vode, katere toplota znaša do 56 stopinj. Človeku, ki ni vajen vročine, se zdi to neverjetno in se mu zdi že voda, ki je segreta na 45 stopinj, neznošno vroča. O Japonceh poročajo, da se počutijo v vročih kopelih prav dobro. Odkod razlika? Vse je le stvar navade.

Podobno je tudi z mrzlimi kopelmi. Kdor je že skočil v vodo, ki ima samo 10-12 stopinj toplotne, se je seznanil z izredno neprijetnim občutkom. Zdelo se mu je, kakor da bi ga zbadli s tisoči igel. Kdor pa se je navadil na mrzle kopeli, ne bo imel tako neprijetnega občutka.

Kako pa je z ledenimi medvedji, ki skačejo v vodo ne glede na letno časo in razbijajo časih tudi led, da bi prišli do svojega užika? Po zadovoljnih obzihah lahko sodimo, da jim je tudi v ledeni vodi prijetno. Poznal sem več mož, piše zdravnik Franzmayer, ki so vsako nedeljo razbijali led na jezeru in kazali svoj »herojski« sport začudenim gledalcem. Poznal sem tudi ženske, ki so se kopale pri vsaki temperaturi in so bile s svojo navado zadovoljne. Ugotoviti pa je treba, da je malo takih zagovornikov skrajnega telesnega utrjevanja. Velikanska večina ljudi instinktivno odklanja ledene kopeli in se raje uvrsta med — gledalce. Prepričan sem tudi, da bi marsikomu taka kopel ne storila dobro.

Človeško telo je tako ustvarjeno, da se počuti dobro pri določeni temperaturi, približno 37 stop. C. Ta temperatura se ne sme spremeniti kaj več navzgor ali navzdol, če nam je na tem, da se izognemo škodljivim spremembam.

Trajnejša vročina ali trajnejši, pretiran mrz povzročata lahko hude in usodne posledice, krajša sprememba temperature pa je čisto osebnostna in zdrava. Plavalci, ki tekmujejo na več kilome-

Visoki komisar sprejel predsednika Akademije znanosti in umetnosti

Včeraj dopoldne je sprejel Visoki komisar v vladni palači profesorja dr. Milana Vidmarja, predsednika Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, ki mu je poročal o svoji udeležbi na obnem zboru Kraljeve akademije znanosti, ki se je vršil v Rimu 23. januarja. Ob tej priliki je Ekac. Federzoni, predsednik Kraljeve italijanske akademije, naslovil prisrčne pozdravne besede in želje mladi Akademiji v Ljubljani, medtem ko je prof. Vidmar prebral pozdrav in bil živahno pozdravljen.

Generalni tajnik Akademije prof. Ramovš pa se je udeležil seje »Tabula Imperij Romanic«.

Ekac. Grazioli se je še razgovarjal s prof. Vidmarjem o različnih vprašanjih, ki se tičejo Ljubljanske akademije.

trov dolge proge, se radi namažejo z mastjo, da ne bi izgubili prevleč lastne toplete. Tako delajo tudi poleti, ko je morska voda topla.

Tudi za izurjene plavalce je lahko dolgotrajno plavanje v mrzli vodi usodno. Zgodi se lahko, da se umakne kri s površine telesa v trebušne dele in da se nikoli več ne povrne v kožo. V krvnem obtoku nastopajo motnje, dotok krvi v možgane postane nezadosten, plavalec pade v nezavest, iz katere se ne bo več prebudil. Tega se morajo plavalci zavedati in se morajo tu pa tam tudi odpovedati prijetnosti kopanja, če se ne počutijo dobro.

Kopanje v hudo mrzli ali vroči vodi je stvar navade. Kratke kopeli so za zdrave ljudi osvežilne, trajnejše kopeli in plavanje pa je priporočljivo samo v toplejših vodah, v katerih se počutimo prijetno. Navadna kopel, pri kateri gre za čiščenje telesa, mora biti topla, končati pa se mora z mrzlimi polivi. Posebni mojstri glede utrjevanja telesa so Finci. Le-ti imajo domače parne kopeli (saune), v katerih se najprej močno prepotijo, za tem pa se polivajo z mrzlo vodo ali pa skočijo v sneg, kjer se drgnejo in valjajo. Pri tem jih seveda ne zebe, razen tega pa je snežna kopel le kratka. Ker pa pri nas nimamo finskih saun (in teh tudi pri nas ni — op. ur.), bomo pač ostali pri toplih kadnih kopelih in se bomo zadovoljili z mrzlimi polivi.

Nagrada za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncu Kušar Stanislavu in Angeli iz Kleč ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

Poziv vsem delodajalcem gostinske stroke

Pokrajinski sindikat delojemalcev gostinske stroke in Trgovinski oddelek PDZ, Miklošičeva cesta 22/I, sta prejela obvestilo, da je Prevod s svojim rešenjem štev. III. 1263/19 od 13. I. 1943 odobril delojemalcem gostinske stroke dodatne živilske nakaznice po 100 gramov kruha odnosno moka na dan.

Zgoraj navedene dodatne živilske karte dobe sledeči delojemalci gostinske stroke: plačilni natakariji, natakariji, natakarike, kletarji, kuharji in kuharice v kavarnah, prodajalke kruha v kavarnah, vajenci in vajenke v gostinskih obratih.

Dodatne živilske karte dobe pod naslednjimi pogoji: da se oseba javijo v Sindikatu delojemalcev gostinske stroke v februarju t. l. od 9 do 11 dopoldne v prostorih sindikata, Miklošičeva cesta 22/I, odnosno v Trgovinskem oddelku PDZ istotam. Vsi, ki se prijavijo za dodatne živilske karte, se morajo izkazati s potrdilom gospodarja, da so res zaposleni in v kakšnem svojstvu. Ker dodatne karte pripadajo že za mesec februar, jih bo za tekoči mesec prevzel sindikat, prihodnje mesece pa se bodo dostavljale na stanovanjske naslove posameznika.

V interesu vsakega posameznega delojemalca gostinske stroke je, da izroči svojo prijavo s točnimi podatki kot že zgoraj navedeno v Sindikatu delojemalcev gostinske stroke, odnosno v Trgovinskem oddelku Pokrajinske delavske zveze, Miklošičeva cesta 22/I, kjer dobi tudi vse informacije.

Iz kulturnega življenja

Zgodovina Bosne in Hercegovine

Znano hrvatsko društvo in Hercegovini »Napredak« je izdalo sedaj veliko Zgodovino Bosne in Hercegovine od najstarejših časov do leta 1463, pisano popolnoma v hrvatskem duhu. Leta 1882 je izdal tako zgodovino Vjekoslav Klaič prav za isto razdobje do leta 1463, do propada kraljevstva, sedaj pa — po 60 letih — izdaja »Napredak« podobno knjigo, toda ne kot knjigo enega pisca, temveč izbranih strokovnjakov. Klaičeva knjiga je obsegala 352 strani, Napredkova pa — 853 ter je torej tudi po tej strani poudarjen pomen take knjige, poleg tega, da je tudi zelo bogata in okusno ilustrirana ter ponazorjena z vsemi sodobnimi pripomočki. Prazgodovino teh krajev je mojstrsko prikazala dr. Truhelka, ilirsko in rimsko dobo so obdelali dr. Mayer, dr. Mandić in dr. Vanin. Ti so dali popolno podobo ilirske, grške in rimske dobe ter arheologije teh krajev na sodobni višini. Pa tudi nadaljnja politična zgodovina hoče biti na isti višini, kakor arheološki del. Tu se trdi, da sta kraljica Gruba in kraljica Jelena ena in ista oseba, po tem, trditve, kakor je postavljena po fojniški kroniki in turškem zgodovinarju Dursumbegu, da je kralja Tomaš ubil — njegov lastni sin Stjepan Tomašević. To so nove trditve, ki jih te razprave prinašajo, in nad katerimi bo marsikakšen zgodovinar začuden obstal. Kar pa daje posebno vrednost tej zbirki, so razprave dr. Truhelke o državnem in sodbenem ustroju, o bosanskem orožju in bosanski cerkvi. Te razprave so deloma izšle že prej v Glasniku zemaljskega muzeja v Bosni in Hercegovini leta 1914, pa so zdaj zopet poživile. Dr. Karaman je prikazal staro hrvatsko umetnost. Dr. Mikolaj rudarstvo v srednjeveški Bosni, Ranđećo zgodovino novcev bosanskih vladarjev, dr. Draganović zgodovino katoliške, pravoslavne in patarske cerkve, prof. Vrana pa je obdelal srednjeveško bosansko književnost, dr. Tentor postane in razvoj bosančice, a prof. Lukas geopolitični pogled na Bosno.

Vse te razprave so odlično delo hrvatskih znanstvenikov ter vsako zase posebna celota, ki se odlikuje po znanstveni metodi brez ozira na didaktično poljuden namen. Nekatere segajo celo preko omejenega obsega, tako dr. Lukasova, ki daje pogled na celotno geopolitiko.

Uvod v to Napredkovo zgodovino Bosne in Hercegovine je napisal vodilen hrvatski zgodovinar prof. F. Šišić, kjer je na 38 straneh podal izvirne bosanske zgodovine. Ta razprava je posebne važnosti, ker mora biti za vsakega zgodovinarja vadecem, kdor hoče pisati o bosanski ali sploh o hrvatski zgodovini. Tu je zbrano vse pri virih.

Najtežji del pa je politična zgodovina od leta 1153 do 1463, ki jo je obdelal Marko Perojević in obsega 387 strani. Naslanja se na Kaliča in Lučiča.

Takšna je najnovejša Zgodovina Bosne in Hercegovine, ki jo je izdalo v monumentalni obliki društvo Napredak. Mi naše zgodovinarje informiramo o tej knjigi, ki pomeni veliko novost.

O izbrisu kazni

(Konec.)

Končno je predpogoj za izbris, da prosilec izkaže, da je poravnal ali vsaj po možnosti poravnal škodo, povzročeno s kaznivim dejanjem. Kdor je n. pr. koga okradel, je moral vrniti ukradeno stvar ali pa plačati oškodovancu prisojeno odškodnino. Če prosilec izkaže, da celotne škode ni mogel poravnati ali da mu je bilo nemogoče škodo tudi le deloma povrniti (n. pr. zaradi ubožnosti), potem dejstvo, da škode ni, ali da je le delno poravnana, ni ovira za izbris, če obstoje vsi ostali predpogoji zakona.

Predpogoj za izbris je tudi, da prizadeti izredno vložijo prošnjo za izbris pri sodišču. Preprosti ljudje sploh ne vedo, da obstoja institucija izbrisa kazni, zato se dobi toliko ljudi, katerih kazenski listi izkazujejo po več kazni, dasi ravno v zadnjih 20, 30 letih niso bili več obsojeni.

Prošnjo za izbris so upravičeni vložiti poleg obsojenca samega tudi njegovi roditelji, otroci, zakonski drug in pri mladoletnikih ali pri osebah pod skrbstvom njihov zakoniti zastopnik. Prošnjo je holkov prosta. V prošnji morajo biti navedeni vsi osebni podatki prosilca, zlasti njegovo redno bivališče in določene obsebe, za katerih izbris se prosi. Pristojno za izbris ni sodišče, pri katerem je bil storilec obstojen, temveč okrajno sodišče, v čigar okrožju ima prosilec ob času prošnje redno bivališče (ne glede na to, kje je pristojen). To velja za obsodbe zaradi zločinov in prestopkov po kazenskem zakoniku in po stranskih kazenskih zakonih.

Poleg zločinov in prestopkov pa poznamo še tretjo vrsto kaznivih dejanj, namreč tako zvalne prekrške, ki jih je bolj malo in ki jih tudi sodijo okrajna sodišča. To so bolj malenkostne prekrške, ki so bile v svojem času avstrijskem kazenskem zakoniku kaznive kot prestopki, ki pa niso bile povzete med prestopke sedaj veljavnega (jugoslov.) kaz. zak. Tak prekršek je na pr., če lastnik kake domače živali nima zadostno zavarovane, dasi ve o njej, da ima hudobne lastnosti. Obsodbe radi prekrškov mora izbrisati po službeni dolžnosti (brez prošnje) po preteku treh let po prostani, zastarali ali odpusteni kazni pristojno okrajno sodišče samo. Pri dvakratni ali večkratni obsodbi zaradi prekrškov se pa izbrisejo obsodbe šele po petih letih, in sicer tudi uradoma brez prošnje.

V interesu vsakega, ki je imel to nesrečo, da je prišel v konflikt s kazenskimi paragrafi, je, da zaprosi za izbris, čim mine predpisana doba petih let. To je priporočljivo že zaradi tega, ker se lahko zgodi, da je pozneje enkrat zopet obsojen. Izbris ene same kazni se pa vedno lažje doseže nego izbris dveh.

Po zadnji veliki amnestiji z dne 17. X. 1942 so izbrisane, oziroma bi morale biti izbrisane uradoma mnoge kazni, ne glede na čas, ko so bile izrečene in ne glede, ali so bile prestane ali ne. So to obsodbe zaradi katerih dejanj, za katere zakon ne predpisuje kazni na prostosti v višji izmeri od petih let, v kolikor dejanja niso delikti (delikti proti varnosti države, odprave in v kolikor njihovi storilci niso bili hujske predkaznovani zaradi naklepnih (nekulturnih) dejanj (pri eni sami predkazni zapor nad enim letom; pri dveh predkaznih na prostosti ena nad 6 mesece; pri treh predkaznih, ki so lažje, pa pri vseh treh kazni na prostosti).

Na podlagi navedene amnestije, ki je bila popolna in brezpogojna, tako da je smatrali, da so določena kazniva dejanja z vsemi posledicami ugasnila, se morajo smatrati za izbrisane razne obsodbe za dejanja, izvršena pred 17. 10. 1942. Tu pridejo v poštev obsodbe zaradi vseh prestopkov, v kolikor niso v amnestijskem dekretu izrecno izzeti, pa tudi zaradi lažje kaznivih zločinov (kakor na pr. kazniva dejanja zoper državne uslužbenke, kriva prisega, nevalificiran požig, napravljanje lažnih mer in listin in dr.). Vsi obsojeni, ki pridejo v poštev, imajo interes, da se te obsodbe v kazenskih vpisnikih na podlagi amnestije tudi res izbrisejo. Zato naj se vsi pripravejo, če so sodišča uradoma izvršila te izbrise. V vseh primerih, posebno v primerih starejšega datuma, je sodiščem bilo to direktno nemogoče. Prizadeti naj sami opozorijo sodišča na take slučaje. S tem napravijo nekaj koristnega ne le sebi, temveč tudi sodiščem in vsem uradom, ki vodijo kazenske vpisnike, ker se s tem prepreči vpisovanje takih kazni v kazenske liste in spričevala o glasu, ki ne obstoje več, ker jih je smatrali za izbrisane.

GOSPODARSTVO

Tipiziran obrat. Te dni potečejo tri leta, odkar je po prizadevanju Fašistične konfederacije trgovcev nastal »tipični obrat«. Ta obrat je v trgovini pokazal dobre uspehe in je bil najboljši šola za bodoče trgovske generacije in trgovski narasčaj. To podjetje je prav za prav šola, ki daje vsakemu učenec ob koncu tudi diplomu, s katero je usposobljen za vodstvo trgovinskih obratov. Tak »tipični obrat«, ki je doslej delal samo v Rimu, bo ustanovljen tudi v drugih velikih mestih, zlasti v Milanu, Turinu, Genovi in Padovi.

utrdila svojo moč. In poleg tega je ruski petrolej odkrival vedno nove trge ne več samo s pomočjo Amerikancev, zdaj celo proti njim.

V času, ko je dosegel boj med Deterdingom in Standard Oil za ruski petrolej nov višek, je pričela Španija boj proti obema omenjenima trustoma. Leta 1927 je vladal Španiji popularni Primo de Rivera, ki je z železno pestjo zatrl komunistične vstaje. Španske finance so bile dobre, peseta je imela tedaj skoro enako vrednost z nemško marko. Poleg parnikov, natovorjenih z rudo, je zapuščala španska pristanišča vsak dan na slotine ladji, ki so vozile v Ameriko in Anglijo sadije, olivno olje in vino. Zato pa so vozile petrolejske ladje Deterdingove in Standard Oil v Španijo petrolej in bencin. General Primo de Rivera pa je ugotovil, da teh nekaj parnikov petroleja odzame Španiji ves čisti dobiček, ki bi ga morala dobiti za izvoženo sadije. General je hotel, da bi Španija zaslužila tisti denar, ki se je stekal sedaj v Deterdingov in Rockefellerjev žep, in je meseca junija 1927 ustanovil državni petrolejski monopol. Dal je zapleniti Deterdingove in Standard Oil bencinske tanke in črpalke ter jima ponudil za to kot odplačilo 75 milijonov pezeta.

Takoj sta oba trusta pozabila na sovražnost in se združila, da bi vrgla španskega diktatorja. Pred uvedbo monopola je imela Španija velike petrolejske zaloge in te je zdaj morala prevzeti država za visoko ceno. Po visoki ceni jih je morala prodajati, čeprav je bila prav tedaj na svetovnem trgu nizka cena. Potem so te zaloge pošle, Španija je sedaj sicer imela prodajne narode trustov, ni pa imela njihovih petrolejskih polj in tako kar naenkrat ni bilo petroleja za Španijo. Deterding in Standard, ki sta poleg tega zahtevala še pred špansko razsodbo 300 milijonov namesto 75, naenkrat nista nič več prodala. Enostavno sta se uprla, da bi še pošiljala petrolejske ladje in sta gnala svoj bojkot tako daleč, da so se španske vojne ladje, ki so bile pravkar na poti proti Orientu, zaradi pomanjkanja goriva morale ustaviti negibne v tujih lukah vsedotle, dokler jim niso preskrbeli po brezkončnih diplomatskih pogajanjih »nevtralnega« petroleja.

Iz vzrokov vojne nastaja orožje miru

POT POLITIČNE MOČI PETROLEJA

Ljudje okoli Standard Oil, ki so stali na stališču, da so Deterdingove intrige na Kavkazu sicer naperjene proti Sovjetom, da pa morajo tudi težko služiti ameriškomu trustu, so začeli zato iskati zveze z Moskvo. Družba Vacuum Oil je sklenila leta 1925 dogovor s sovjetskimi petrolejskim trustom za prodajo petroleja »Azneltom«, na podlagi katerega bo prodala sovjetska petrolejska družba 800.000 ton surovega petroleja in 500.000 ton svetilnega petroleja. Tega so poslali v Egipt, ker so petrolejski vrelci ameriške družbe predaleč, da bi mogli vzdržati boj za cene, ki je prav tedaj trajal. Omenjeni dogovor je dal povod, da je Standard sama sklenila pogodbo s Sovjeti za dobavo petroleja. Nakupili so še nadaljnjih 500.000 ton sovjetskega petroleja in poleg tega so se dogovorili z Moskvo glede trga in se zedinili v tem, da ne bodo drug drugemu škodovali. Ta petrolej je šel v Indijo. Gospod Ivy Lee, predsednik družbe Standard Oil, je medtem potoval v Rusijo. Vse, kar je tamkaj videl, se mu je zdelo nadvoj zanimivo in dobro in v velikih ameriških časopisih so izhajali številni članki, ki so govorili o velikih trgovskih možnostih. Rusko trgovsko odposlanstvo je odprlo v New Yorku svoje poslovalnice in kmalu je začelo prihajati na ruska petrolejska polja vedno več ameriških strojev in vedno več ameriških strokovnjakov. Booth, ravnatelj severnogerški železniške družbe, trusta, pri katerem je bila udeležena tudi Standard Oil preko Chase Bank, se je pogajal z ljudskimi komisarjem Sulimovom. Gradil je moderne električne železnice na petrolejskem področju okoli Groznija, Bakuja in ob turški meji. Amerikanci so postavili 200 novih velikanskih tankov, v katerih je bil pripravljen ruski petrolej za prevoz, in so gradili vode in petrolejske cevi. Leta 1917 so imeli Rusi okoli 1000 kilometrov petro-

lejskih vodov, leta 1933 že 3000 kilometrov in leta 1938 okoli 7000 kilometrov. Istega leta so napeljali 874 kilometrov dolg petrolejski vod od Gurjeva ob Kaspiškem jezeru do Orska v južnem Uralu. Tudi pri tem vodu so sodelovali Amerikanci z denarjem in s strokovnjaki.

Predvsem pa so pospešili delo na petrolejskih poljih. Namesto 8000 delavcev, kolikor jih je bilo zaposlenih leta 1917 na poljih polotoka Apšerona, jih je delalo sedaj 80.000. Gradili so vrtnale stolpe (ta do morja (Kaspiškega), dan in noč so tekli reke ruskega petroleja skozi za moža visoko napeljene cevne vode iz Bakuja v Batum v tanke mednarodnega ladjevja. Rusi so odkrivali povsem nova petrolejska polja. Severnovzhodna obala Bajkalskega jezera n. pr. se je razprostirala v dolžini 200 kilometrov kot ena sama petrolejska pokrajina in v nižini 100 metrov pod zemljo so bile neizmerne množice petroleja. Našli so dalje petrolej na Uralu in na mejah Afganistana, pa tudi stari vrelci pri Bakuju in Groznem so bili še neizčrpni. Pred vojno so navrtali samo zgornjo plast. Amerikanci so s svojimi velikimi vrtnalnimi stroji zavrtali v nova petrolejska ležišča, odkoder je tekla petrolej v ogromnih množinah. Nekateri vrelci so dajali dnevno po 1100 in celo po 2300 ton petroleja. Leta 1922 je proizvajala Rusija šest milijonov ton petroleja, leta 1928 že 12 milijonov, leta 1933 21,4 milijona ton in leta 1938 skoro 30 milijonov ton. Od leta 1927 je bila Rusija zopet na drugem mestu v svetovni proizvodnji petroleja.

Tedaj je sprevredel tudi Deterding, da je treba računati z Rusijo in da jo je podedenjal. Ob novem boju za cene, ki ga je sprožila Wallstreet povezana z Rusi, je Royal Dutch izgubila precej denarja in delničarji so mrmrali. Tudi angleška vlada je ljubkovala z Moskvo. V to je posvetil en sam svetel žarek: dne 11. maja 1927 je angleška policija zasedla poslopje Arcos Ltd. — ruskega trgovskega zastopstva v Londonu, kjer so našli kompromitirajoče spise. Delavska vlada MacDonalda je morala podati ostavko. Zaradi žasopisnega boja, ki je temu odkritju sledil, je bil umaknjen kredit 40 milijonov funtov, ki je bil tik pred izplačilom in za katerega se je Rusija tako trudila. Bilo je prepozno. Rusija je do tedaj že imela dovolj časa, da je

Drobne novice

Koledar

Petek, 12. februarja: Evlija, devica in mučenica; 7 ustanovnikov; Melecij, škof. Sobota, 13. februarja: Katarina Riči, devica; Gregor II., papež; Eoska, devica in mučenica. Lunina sprememba: 12. februarja: prvi krajec ob 1.40; Herschel napoveduje nizko vreme, sneg.

Novi grobovi

† Jože Petrič. Na kliniki splošne bolnišnice v Ljubljani je v sredo umrl Jože Petrič, železniški strojevodja v pokopju, star 70 let. Rojen je bil v Planini pri Rakeku. Bil je daljni sorodnik pred leti umrlega novinarja Jožeta Petriča. Pokojnik se je pred prvo svet. vojno in nekaj let po vojni politično udeleževal zlasti med železničarji. Pogreb bo v petek 12. t. m. popoldne v Zal na pokopališču pri Sv. Križu. Bodi mu ohranjen blag spomin!

† Antonija Hren. 11. februarja je umrla v Ljubljani gospa Antonija Hren roj. Demšar. Blago pokojnico bodo pokopali v soboto 13. t. m. ob pol treh popoldne iz kapele sv. Antona na Zalah.

† Franja Flegar. V 77. letu je umrla v Ljubljani gospa in mati Franja Flegar rojena Suštaršič, bivša gostilničarka. Blago mater bodo pokopali v soboto 13. t. m. ob treh popoldne iz kapele sv. Petra na Zalah.

† Cecilija Bevk. Umrla je v Ljubljani gospa in mati Cecilija Bevk rojena Keber. Pokopali jo bodo v petek 12. februarja ob pol treh popoldne iz Zal.

Naj vsem rajnim sveti večna Luč! Vsem, ki žalujejo za njimi naše iskreno sožalje!

— Razstava inž. Mitje Sviglja. Številne umetniške razstave, ki so bile zadnje čase prirjene v Ljubljani, najlepše dokazujejo zanimanje našega občinstva za likovno umetnost. Prav sedaj vzbuja precejšnjo pozornost razstava, ki jo je priredil inž. Mitja Sviglj v salonu g. Kosa v prehodu nebotičnika. Razstavlja studije glav (portrete), krajine in figuralne kompozicije. Priporočamo občinstvu, naj si razstavo ogleda.

— Lahen mraz. V sredo je bila dosežena najvišja dnevna temperatura +3,2° C, v četrtek zjutraj minimum -1,2° C. Zjutraj v etrtek je vladal lahen mraz. Ceste so pomrzle. Barometer se dviga in je bilo njega stanje v četrtek 765,2 mm. Po dnevi postaja južno in se ta sneg počasi tali.

— Samo še šest dni kupujemo rabljene gramofonske plošče. Plaćamo Lir 2,50 komad. Pohitite. »EVEREST«, Prešernova ulica 44.

— Pozor pred nakupom! V noči od 10. na 11. t. m. mi je bil pri Jeleniču, Slajmerjeva 1, v Ljubljani, ukraden elektromotor in 2 transmisijaska jermena. Pred nakupom se svari.

— Izšla je nova skladba »Ljubavna serenada«, komponista Alfonza Breznika za klavir in petje. Prodaja se v Maticini in drugih knjigarnah.

— Ljubljanske hišne številke. V »Slovencu« 11. februarja 1943 je bilo izraženo mnenje, da so se hišne številke uvedle splošno šele po l. 1800 in da bi bilo zanimivo zvedeti, kdaj so v Ljubljani uvedli številke po hišah in številke po posameznih ulicah. Na to nam odgovarja knjižnica: »Verzeichnis der Hausnummern in der Hauptstadt Laibach und den Vorstädten gedruckt mit Merckischen Schriften 1794.« Ta seznam ima že vese mesto razdeljeno po ulicah in hiše po številkah. Torej so imele v Ljubljani hiše že številke vsaj že l. 1794 če ne že poprej.

— Samo še šest dni bomo kupovali stare gramofonske plošče. Everest, Prešernova ul. 44.

— Tekme za 15 knjižnih nagrad, ki jih je za leto 1943 razpisalo založništvo »Družinske pratike«, se lahko udeležijo vsak s poljubnim številom izrežanih kuponov. Pogoj je le, da so priloženi ali nalepljeni rešitvi besedne uganke. Za tekmo potrebni izdvoj se do konca februarja še dobe v knjigarnah in trgovinah. Zaloga pa utegne prav kmalu poiti, ker se odjemalci ravno sedaj zelo oglašajo.

Iz Novega mesta

Ponovno opozarjamo mizarje iz okoliša novomeškega poverjenjstva obrtniškega odseka, da čimprej dvignejo v pisarni tega poverjenjstva nakaznice za nakup mizarjskega kleja. Kdor do konca tekočega meseca nakaznice ne bo dvignil, mu zapade in se na kasnejše prošnje in urgence ne bo oziral. — Prav tako javljamo, da so pri imenovanem uradu na razpolago mizarjem nakaznice za nakup špirta. Dvignite jih takoj!

Kaj in koliko smo v pretečenem letu v Novem mestu popili. Dolenjci smo po večini vinopivci. Tej navadi, ki se ji menda noben čisto-krvni Dolenjec ne more odtegniti, se tudi Novomeščani niso izneverili. In ker je pretečeno leto trta zaradi lepega, suhega in sončnega vremena zelo dobro obrodila in napolnila vinske sode ne le kmetom, nego tudi gostilničarjem, je več kot verjetno, da bo letošnje leto popitega še več vina kot prejšnje leto. Zanimivo pa je, da je bilo v lanskem letu kot tretjem v sedanjem desetletju popito razmeroma mnogo alkoholnih pijač. V lanskem letu smo v Novem mestu pospravili in uničili skupno 4519 hl alkohola, kar je vsekakor kar lepa številka. Poglejmo, kako smo napredovali do leta 1940 dalje v pogledu uničevanja alkoholnih

pijač. V letu 1942 smo popili nič manj nego 2879 hl vina, 181 hl vinskega mošta, 1337 hl piva, 21 hl finega vina, 68 hl vseh vrst žganja, 27 hl različnih likerjev, 7 hl ruma in 5 hl kognaka. — Za primerjavo navajamo nekaj števk iz leta 1940 in 1941 (za leto 1941 v oklepaju). V letu 1940 je slo vina 1871 hl (2071 hl), vinskega mošta 469 hl (1262 hl), finega vina — (12 hl), piva 2667 hl (2417 hl), žganja 4 hl (42 hl), likerjev 7,01 hl (12 hl), kognaka 3,54 hl (4,13 hl), ruma 5,47 hl (6,11 hl). Vidimo, da je znatno nazadovalo pitje piva, kar je razumljivo, saj se pivo izdeluje v glavnem iz ječmena. Zato pa je narasel konzum vina. Tudi

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Človekoljubna delavnost gorizijske bolniške blaginje. Od 1. januarja do 31. decembra 1942 je izplačala gorizijska bolniška blaginja svojim zavarovancem skupno 1.512.762,20 lir. Povprečno število zavarovanih moških je bilo v preteklem letu 10.757, žensk pa 4314, skupno 15.071. Povprečje bolnih izkazuje 3,20 % zavarovancev. V decembru 1942 je bilo izplačanih bolezenskih podpor v znesku 124.413,33 lir, porodnih podpor 4080 lir, za pomoč v smrtih primerih 2640 lir, izrednih podpor 2150,30 lir, skupno 133.258,55 lir.

Z Gorenjskega

Služba na kmetih je častna služba. Pod tem geslom so bila po vsej Gorenjski zborovanja, na katerih so bili poleg mladine vključeni tudi starši, da zvedo podrobnosti o delu na kmetih. V nekaterih krajevskih skupinah je govoril prebivalstva sam okrožni vodja. Povod so navzoči pazljivo poslušali odborniki in v novih krajevskih skupinah so se takoj po zborovanjih prijavili lantje in dekleta za službo na Koroškem. Prav tako kot lani smatra gorenjska mladina za svojo dolžnost, da se dobrovoljno prikladi, saj gre zato, da pomaga kmetom v stari Koroški pri njihovem delu. K tem hoče mladina poudariti nerazdružnost gorenjskega prebivalstva z onim preko Karavank. Hkrati pa izpolnjuje častno dolžnost, da pomaga zagotoviti prehrano prebivalstva.

Poroke. V Trzinu so se poročili Ivan Germ in Neža Plantan, Jožet Preinar in Marija Bizjak, Vincenc Rozman in Uršula Šager, Na Brezjah sta se poročila Franc Vrhovnik iz Zgornjih Tenetiš in Marija Vrhnik iz Lese. V Ratečah-Planici sta se poročila Zbogor Franc in Čebina Romualda iz Rateč, V Kamni gorici sta se poročila Fr. Kralj in Katarina Božnar, oba iz Kamne gorice.

Smrtna kosa. V Zirovski občini so umrli: Hel. Zuner iz Nove vasi, Luka Kokalj, Marija Primožič iz Zirov, Terezija Oblak iz Sela, Franc Frelj iz Zabeznika, Franc Jereb iz Zirovskega vrha. V škofješki občini so umrli: Jožef Košir iz Črnega vrha, Angela Krek iz Starega dvora, Tilen Šlovač iz Loke, Ivan Cof iz Zgornjega Bitnja, Angelo Molinaro iz Loke, Marija Potočnik iz Loke, Jera Pinter od Sv. Duha, Marija Dolinar iz Brodov, Elizabeta Oblak iz Zabinice, Pavel Gaser iz Stare Loke, Marija Kožuh iz Loke, Marijana Setnikar iz Setnice, Ivan Mavri iz Loke, Andrej Čehner od Sv. Duha, Bernard Buh iz Črnega vrha, Valentin Oman iz Zimnice, Franc Triler iz Stare Loke, M. Bradeško iz Črnega vrha. V šenčurski občini so umrli: Marija Sitar iz Srednje vasi, Franc Osterman iz Luž, Marija Kuhar iz Srednje vasi, Marija Jereb iz Šenčurja, Peter Burger iz Praprotnice, Ella Luisa Ana Thiele iz Hrastja, Na Golniku so umrli: Leon Kleindienst iz Golnika, Marija Boster iz Ciganje vasi, Marija Petič iz Trstenika, Mihael Šter iz Spodnjih Dupelj in Jernej Štefe iz Zabelj. V občini Trata v Poljanski dolini: Helena Reven iz Todražja, Anton Ržen iz Gorenje vasi in Agata Frelj iz Kopačnice. — V občini Bohinjska Srednja vas so umrli: Marija Arh iz Jereke, Frančiška Markez iz Boh. Srednje vasi, Marija Medja iz Čenčulice, Ivan Čuden iz Čenčulice, Franc Sodja iz Jereke, Luka Škanter iz Starnje Fužine in Ivan Zvan iz Studora. V kamniški občini so umrli: Jakob Pančur iz Tučne, Anton Kemperle iz Podgorja, Jožef Kramar iz Zaprie in Amalija Vedlin iz Sutine. V vodiški občini so umrli: Andrej Stuper iz Bukovice, Marija Šušter iz Kozov, Marijana Kopitar iz Repen, Stefan Kranjc iz Bukovice, Uršula Peterka iz Bukovice, Marija Podgoršek iz Bukovice, V Šmartnem v Tuhinju sta umrli Julijana Močnik iz Sidal in Frančiška Pavlič iz Potoka.

S Spodnjega štajerskega

Odlikovanja. Z železnim križem I. in II. stopnje je bil odlikovan poročnik Eduard Wirstmayr iz Maribora. Z železnim križem II. stopnje sta bila odlikovana deseterik Friderik Perl iz Leskovca in deseterik Otmar Auer iz Mute.

Delavnica za ranjene vojake. V Rimskih Toplicah je uredila štajerska domovinska zveza tam bivajočim ranjenim vojakom mizarstvo delavnico s skobelnikom, cirkularno in raznim drugim mizariskim orodjem, kjer ranjeni lahko preizkušajo svojo spretnost.

Gospodarska izraba obratov, ki je bila odrejena pred nedavnim, bo imela tudi na Spod-

pri žganju je opaziti porast, prav tako pri drugih boljših pijačah. Delni porast količin zavžitih alkoholnih pijač gre seveda na račun večjega števila prebivalstva v Novem mestu.

Naročnike »Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Domoljuba«, »Bogoljuba« in »Slovene« čve knjižnice iz okolice Novega mesta vlijudno opozarjamo, da lahko poravnajo naročnino za naše liste v novomeški podružnici »Slovenca«. Istotam se sprejemajo za zgoraj imenovane časopise novi naročniki. Knjige »Slovenca« čve knjižnice dobite po nizki ceni z lepo vsebino v vaše razvedrilo.

Iz Logatca

Naročnino za časopise »Slovenec«, »Slov. dom«, »Domoljub« in »Slovenstvo knjižnice« za okraj Logatec lahko poravnate pri našem zastopniku, ki je v hiši g. Reje Martina v Dol. Logatcu št. 14. Tam tudi lahko naročite oglase in dobite vse informacije o časopisu in knjižnici.

njem štajerskem učinkovite posledice. Štajerska gospodarska zbornica je že odredila, da se naj (kakoj zaprejo vsa zabavišča in bari na štajerskem in seveda tudi na Sp. štajerskem. Pridržati obrati so bili o tem že obveščeni od pristojnih združenj. Dalje je bil tudi urejen obrat brivnice in kozmetičnih salonov. Tako smejo ta podjetja odsej striči moškimi le lase, briti brado in umivati glavo. Saloni za gospe bodo pa lahko umivali glave, frizirali, delali vodno in železno ondulacijo. Niso pa dovoljena druga dela, tako trajno kodranje, barvanje las, britje obrvi, vsa dela spadajoča v manikuro, nega obraza ter trajno in vodno kodranje za moške.

Preureditev nekaterih denarnih zavodov na Spodnjem štajerskem. Ze večeraj smo poročali o preureditvi 103 denarnih zavodov na Spodnjem štajerskem in smo našli shranilnice in posojilnice, ki se jih tiče odredba v združn. sam. registru. Danes navajamo še shranilnice in sicer zadruge z neomejeno zavezo, tako v Gornjem gradu, v Oplotnici za občino Oplotnico, v Vitanju na Vrškem, v Vojniku, Sv. Lju pri Velenju, St. Vidu pri Planini, Brezjah, Rečici pri Laškem, pri Sv. Križu pri Rogški Slatini, v Slovenskih Konjicah, pri St. Petru pod Svetimi gorami, na Bizelskem, na Frankolovem, v Rajhenburgu. Dalje velja to tudi za kmečke shranilnice in posojilnice, registr. zadruge z neomejeno zavezo, v St. Petru v Savinjski dolini, v Šmartnem ob Paki, Kapelah za občino Kapela, na Frankolovem, v St. Pavlu pri Prebrodu, v Šmarju pri Jelšah, v Grižah, St. Jurju pri Celju, v Pišecah, Slovenskih Konjicah, Mozirju, Rajhenburgu za župnijo Rajhenburg, Gornjem gradu, Vitanju, Rogški Slatini, Zetalah, Škalah, Bučah, St. Juriju ob Taboru. Dalje tudi za Kmetstvo posojilnico za celjsko okolico v Celju, za Kmečko posojilnico v Dobovi in za Kmečko posojilnico v Celju.

Zivljenje je rešil. Gasilec Franc Jelen iz Lokavcev pri Gornji Radgoni je 6. novembra 1941 rešil neko mladenko iz povodinj. Zdaj mu je še civilne uprave sporočil zahvalo v imenu Adolfa Hitlerja in mu poslal 50 mark.

Lep pogreb dveh padlih v Mariboru. Na mariborskem pokopališču so 11. januarja slovesno pokopali Kurta Črnčeca in Rudolfa Rovška. Pogreba obeh omenjenih so se udeležili poleg sorodnikov zastopniki štajerske domovinske zveze in vlade, kakor tudi policije in orožništva. Zvezni vodja Steindl je imel padlima lep spominski govor, v katerem je poudaril, da zahteva njuna smrt od vseh preživelih zaobljubo, da se bodo vsi borili vse dotlej, dokler ne bo uničen zadnji bandit. Ko so zagrmeli spominski strelji, so zapeli pogrebni narodni himni.

V Slovenjem gradu so imeli štajerski večer, namenjen izključno štajerskim šegam in štajerski pesmi. Zbor mestnega in okoliškega učitelstva je izvajal štajerske pesmi in večglasno jodlanje. Strokovna učiteljica Ilsa Pichloferjeva je recitala dve pesmi v narečju. Nato so prepevali slovenjgraški pevci pod vodstvom upokojenega nadučitelja Hernausa. Ga. Herma Hausnerjeva se je posebno uveljavila z jodlanjem. Gdč. Dgbelakova in g. Hauser sta izvajala vesel prizer. Mladenke so plesale, za zaključek pa je nastopil učitelj Toni Afritsch kot humorist.

Iz Slovenske Krajine

Razdelitev beltiške župnije. Kakor smo že poročali se pripravljajo razdelitve velike beltiške župnije. Razdeljena bo na tri samostojne župnijske enice: Beltinci Odranci in Dolekčevje. Tako se bo ta župnija ki je bila ena največjih ne samo v Prekmurju (ki se zdaj imenuje Ogrska Slovenska krajina) marveč v vsej mariborski škofiji, razdelila in bo tako olajšano dušno pastirsko delo duhovščine.

Duhovniške premestitve. Upokojen je beltiški župnik Rudolf Vadovič, ki je župnikoval v Beltincih skoraj ves čas med prvo in drugo svetovno vojno. Na njegovo mesto pride dr. Molnar, prej kaplan v Soboti. Dr. Molnar je dober poznavalec domačih razmer in izvredno obvlada jezik. — Škof Grösz je premestil dosedanjega župnika v Lendavi Jožefa Bakana iz Lendave na Cankovo. — Na Tišini je postavljen za župnika dr. Harangozo, ki je obenem tudi dekan »soboške« dekanije.

Italijanska straža varuje obalo Korzike

Iz Hrvaške

V spomin padlim Hrvatom v Stalingradu. Po odredbi Poglavnika NDH so bile od 4. do 6. t. m. v spomin v Stalingradu padlim hrvatskim vojakom na vsem področju NDH prepovedane vse zabavne in umetniške prireditve.

Komunalni tečaj zagrebške občine. Dne 28. januarja je bil v Zagrebu končan prvi komunalni tečaj zagrebške občine, katerega je obiskovalo 150 mestnih uslužbencev. Na tečaju so predavali razni strokovnjaki v komunalnih vprašanjih. Koncem tega meseca bodo vsi udeleženci tečaja polagali tudi predpisane izpite.

Odobren oseljski proračun. Finančno ministrstvo v Zagrebu je odobrilo proračun za mestno občino v Osijeku v višini 73.158.692 kun.

Ureditev plač hrvatskim privatnim nameščenecem. Hrvatski urad za določevanje cen in mezd je izdal odločbo, s katero je uredil plače privatnim nameščenecem v obrtih, trgovskih ter industrijskih podjetjih. Nove plače privatnih nastavljenecv v omenjenih podjetjih se ravna po šolski izobrazbi nameščenca. Tako imajo po novem privatni uradniki v NDH z visokošolsko izobrazbo mesečne plače 4400 kun, s popolno srednješolsko izobrazbo 4000 kun, s štiriim razredi srednje šole 3700 kun, brez srednješolske izobrazbe 3000 kun. Nastavljenec pod 18. letom bodo dobivali 2000 kun mesečne plače. Uradniki, ki so pri posameznem podjetju zaposleni več kot tri leta, bodo prejemali zvišano plačo za 10 do 20 odstotkov.

Sklad za svoje padlih hrvatskih vojakov v Stalingradu. Časopisje poroča, da je več hrvatskih privatnih podjetij nakazalo glavnemu ustaškemu poveljstvu po 50.000 do 100.000 kun kot podporo svojim padlim hrvatskim vojakom v Stalingradu. Zbiranje prispevkov v šte namene bo sedaj nadaljevala sama ustaška organizacija ter bo z nabranim denarjem ustanovila poseben sklad.

Pred objavo zakonske odredbe o hrvatskem gasilstvu. Po zadnji zakonski odredbi, ki je bila objavljena o ustroju hrvatske vlade, spada gasilstvo v NDH pod notranje ministrstvo. Zaradi ureditve vseh vprašanj, ki so nastala zaradi te spremembe, bo hrvatsko notranje ministrstvo v kratkem izdalo novo zakonsko odredbo o hrvatskem gasilstvu.

15 letnica zdravilišča Klenovnika. Ob 15 letnici obstoja zdravilišča delavskega zavarovanja v Klenovniku je uprava objavila nekaj zanimivih podatkov. Od septembra leta 1927, ko je bilo zdravilišče odprto, do 31. decembra lani se je v zdravilišču zdravilo 12.028 oseb. Zdravilišče ima 230 bolniških postelj, zdravniško službo pa opravlja 6 zdravnikov. Dnevno se pripravlja hrana za 300 do 350 oseb.

Iz Srbije

Velibor Jonić o novih nalogah srbske prosvete. Prejšnji četrtek je govoril sedanjí šef srbske prosvetne uprave Velibor Jonić. V svojem predavanju je obravnaval temo: »Nov duh srbske ljudske vzgoje« ter je poudarjal, da je srbsko ljudstvo mirno in dostojanstveno ter preudarno izvršilo revizijo vseh vrednot. Po njegovem mnenju je srbsko ljudstvo trdno odločeno odstraniti vse škodljive vplive preteklosti ter si s temeljitimi vsestranskimi reformami ustvariti temeljne osnove za lepšo in boljše bodočnost. Osnovni princip sedanjega srbskega vzgojeslovja je pa tale: Srbsko mladino je treba vzgajati in vzgojiti v duhu srbskih nacionalnih tradicij in v smislu nacionalnih in državnih potreb. Samo tako se bo ljudstvo moglo tudi nadalje razvijati. Po izpovedi ministra Jonića se je sedanja Srbija zato tudi pridružila skupnosti mladih evropskih narodov. Sedanja srbska prosvetna uprava je zaradi tega dovolila vsem narodnostnim skupinam popolno svobodno kulturno izživljanje. Vsaka narodnostna skupina ima svoje šole. Tako Nemci, kakor tudi Madžari, Romuni in Albanci. Na teh šolah poučujejo učitelji dotične narodnostne skupine.

Drobna ljubljanska kronika

Sporod nočojnega klavirskega koncerta, ki ga bo izvajala pianistka Emilija Dervnošek, v mali filharmonični dvorani je naslednji najprej bo zaigrala Martuec-čelvo Tarantello, nato pet pesničnih pesmi, ki jih je napisal Josip Suk, glavni pesniški skladatelj. Ciklus klavirskih pesmi ima naslov: Bagatela in Idila. Nato sledi De Fallova Fantasia, dalje Chopinov Impromptu op. 36 in Valček op. 69, št. 3 istega skladatelja. Koncertni spored zaključuje skladba slavnega Liszta in ima naslov Po čitanju Danteja. Pianistka Dervnoškova je silajno izveščana pianistka, ki ima vse vrline mojstrske sola, ki jo usposablja vrhunska umetniška koncertni nastop. — Zadelek koncerta bo točno ob pol 7 večer. Vstopnice v Maticini knjigarni.

I. Produkcija glasbene šole »Sloga«. V nedeljo 14. februarja bo ob pol 11 dopoldne v Slogini glasbeni dvorani v Prunčevski ulici 19. produkcija operne šole; nastopijo gojenci pevkega oddelka s zanimivim sporedom. Vstop proti sporedu, ki se kupi pravnotam.

Izšla je v 4. izdaji knjiga »Lepo vedenje«, spisal dr. Josip Valjavec. Naroča se v Mladinski založbi, Ljubljana, Stari trg 30.

15 do 18. Euno pripravljajo za privatne izpite čez dva razreda temeljito po programu za zmeren honorar. Razlaga, vaje, izpraševanje, informacije na solah. Prijava na gornji naslov od 8 do 11 in od 15 do 18. Za smeh in zabavo vam je poskrbel frančiškanski oder z zabavno burko »Svoje glave«, ki bo poslednjič uprizorjena v nedeljo ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani. — Z igro boste prav zadovoljni, zato ne zamudite te zadnje prilike in si em prej preskrbite vstopnice, v predprodaji trgovini Stifilog in na dan predstave ob 10-12 dopoldne ter dve uri pred predstavo pri dnevnih blaginjah. Cene od 8 lir navzdol. Stojlišča 2 liri.

Nekaj zgodovine tobaka. Omeniti smo že, da bo letošnja tobakarna v Ljubljani praznovala 70letnico svojega obstoja. Mestna občina je za tovarno takrat nemu državnemu carju odstopila veliko zemljišče ob Tržaki cesti, kjer se ni bilo toliko hiš, kakor jih je sedaj. Nasprotni tovarno so stale malo hišice, ki so se danes in kjer so se shajali na velikih dvoriščih razni tovarniki, vozeli tja proti Triesteu ali od tam v Ljubljano. Drugega pa, ko so tovarno zidali, ni stala niti ena hiša, bili so tam okoli sami travniki. Sedanja uradno postojnje in vse objekte so zadelj ali leta 1871. Tobakarna je bila dozidana leta 1872. Meseca avgusta so začeli tam obratovati. Od leta do leta se je tovarna tehnično spopolnjevala. Sprva so delali samo cigare, pozneje so cigarete.

stroji, cigare pa delajo še vedno na roko. Tobakarna lahko dnevno predela do 90.000 kg tobaka v razne izdelke.

Pred 40 leti je Slovek lahko tako-le okoli 17 opazoval dolge procesije delavk, ki so krenile iz tovarne proti Siskli druge pa skozi mesto, posebno skozi Zvezdo na Poljane in v Stepanovo vazo. Sedaj tovarna zapušča do 60 delavcev in delavk. K njej ročilo o tovaru pa dodajamo, da je bilo lani v Ljubljani in okolici prodanih do 8.217.000 raznih cigar. Treba je všteti tudi virinke, ki so jih ljubljanečki pokladili do 679.000. Tobaka za nosanje je bilo prodano le 927 kg.

Posnetje spremembe. Kmetstva posojilnica ljubljanske okolice je prodala Ivanu Avšiču, trgovcu v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3 v več zemljiških parcel, ki so kat. občini Zgornja Siska in ki so dobile nove številke 780 njiva, 734 vrt in 753 vrt v skupni izmeri 1567 m² za 680.700 lir. Wagner kupil izmeri 1567 m² za 680.700 lir. Wagner kupil izmeri 1567 m² za 680.700 lir. Wagner kupil izmeri 1567 m² za 680.700 lir. Wagner kupil izmeri 1567 m² za 680.700 lir.

Gledališče

OPERA. Petek, 12. februarja ob 17: »Zemlja smehljaja«. Opera. Red A. — Sobota, 13. februarja ob 17: »Seviljski brivci«. Iaven. Gostovanje slana rimske Kraljeve Opere, baritonista Giuseppea Taddela. Cene od 40 lir navzdol. — Nedelja, 14. februarja ob 14: »Slepa miša«. Opera. Iaven. Cene od 24 lir navzdol. Ob 17.30: »Mirandolina«. Iaven. Cene od 20 lir navzdol. — Ponedeljek, 15. februarja: Zaprt.

Predprodaja vstopnic v trgovini Stifilog in na dan predstave od 10 do 12 dopoldne ter dve uri pred predstavo pri blaginjah frančiškanske dvorane.

RADIO. Petek, 12. februarja 1943. 7.30 Pesmi in napet. — 8 Napoved časa — 12.30 Poročila v italijanski — 12.30 Plošč — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Operna glasba na ploščah — 13 Napoved časa — Poročila v italijanski — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.12 Koncert Italjskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijence — Glasba za godalni orkester — 13.45 Operna glasba na ploščah — 14 Poročila v italijanski — 14.10 Glasbeni spomini — orkester in zbor vodi dirigent Vallini — 14.40 Simfoniska glasba na ploščah — 15 Poročila v slovenski — 17 Napoved časa — Poročila v italijanski — 17.15 Koncert pianista Antona Trosta — 17.40 Pisana glasba — 19 Govorimo Italcen — poučbuje prof. dr. Stanko Leban — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Laka glasba — 20 Napoved časa — Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Radio za družino — 21.15 Filmska glasba — 22.10 Predavanje v slovenski — 22.15 Godba Kralj. Karabinjerjev, vodi dirigent Cirenol — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Bleiweisova cesta 43; mr. Tar. Kozec ded., Mestni trg 4 in mr. Ust. Selenburgova ulica 7.

V vsako hišo »Slovenca«!

TOMAŽ POKLUKAR:

BELE ZVEZDE

Ah, če bi videlo v njegovo srce, kako se jih veseli in kako jih gleda brez zavisti! Priletele bi k njemu, se igrale z njim in mu zobele z roke.

Hlapec je spletel veliko butaro in jo naložil na ramena. Dolge leskove palice je povezal, jih prepletel z bršljanom, s tiso, brinjem, božjim drevcem, drenom in dišečo travo. Pod vrhom je navezal še venec najlepših rumenih jabolč.

»Ali mu bo hudo, če mu bom vzel butaro?« je premišljeval Matevž.

Sklepal je, da bi ga morda bolelo in da bi bil užaljen. Zato se je odločil, da bosta nosila skupaj. V cerkvi pa jo je le obdržal v svojih rokah, zakaj spodobilo se, da je tudi butara v rokah fanta iz rodu Andraževih. Ne, pobožnjakur ni bil Matevž ali kaj podobnega, v teh stvarih pa je bil natančen. Ne spodobilo se, da bi bila les in zelenje, ki ju prineseš v cerkev v čast božjo in ki ju boš zataknil pod streho, da bi sv. Florijan varoval domačijo ognja, v rokah plačanih najemnikov!

Oče, ki je sedel v klopi z oljkino vejico, je bil ponosen na svojega fanta. Hvalil je Boga, da mu ga je vrnil takšnega, kakršnega si je želel. Tri očenaše je zmolil za rajnega Cirila, potem pa je priporočal Matevža, da bi bil zdrav in srečen.

To je dobro opazil, da fant ni več tako vder kot je bil lani o počitnicah. Takrat je hodil na pošto in se vračal dobre volje, letos pa mu deklet ne piše več. In Matevž je ni niti enkrat omenil. Ali sta šla narazen? Kako bi se moglo najti deklet, ki bi razžalilo njega, Matevža! Morala se mu je zgoditi krivica, sicer bi bil bolj vesel; ali pa bi se vsaj zanimal za druge. Bodi kakor koli. Čas bo prinesel svoje, samo Bog daj, da bo žena, ki jo bo pripeljal k hiši, dobra in zdrava.

V velikem tednu se je Matevž posvetil vrtu pod hišo. Dejal je, da je veliko premajhen in da mora biti v njem prostora za toliko zelenjave, da bo pri hiši dovolj solate in rožnatega zelja vse do

svečnice. Tudi o topli gredi je govoril in o shrambi za zelenjavo, kar bo treba pripraviti čez poletje za prihodnjo zimo in pomlad. Za zdaj se je zadovoljil s tem, da je povečal površino vrta in postavil novo ograjo. Na veliki petek sta jo pobarvala s hlapcem s travnato-zeleno barvo.

Ko se je v izbi preoblačil, da bi odšel v vas, je zagledal pri oknu prvo cvetje na drevesu. Toplota je razganjala rdeče popke marelične vejice, ki so se stiskale k steni; nekaj se jih je že odprlo. S kakšnim veseljem bi zdaj poklical Majdo, da bi ji pokazal nežno cvetje, ki bo vabilo čebelice in začelo snovati sočno, oranžasto sadje. »To je tvoje in moje drevo,« bi ji rekel, potem pa bi se naslonila na okno in gledala na posejane njive, prek njih na vas in od tam proti Kozjaku z drobnimi hišicami v rebri.

Na razglednico s pomladno pokrajino je napisal voščilo za praznike in stekel po klancu navzdol. Rad bi ji poslal dolgo pismo, toda pismo za veliko noč bi moralo biti veselo. Takšnega pa ni mogel pisati in tudi ni smel.

Spustil je razglednico v poštni nabiralnik in krenil v cerkev, da bi obiskal svoj grob. V votlini je bilo vse polno oljnatih svetilk, rdečih, rumenih, modrih in oranžastih. Dišalo je po nageljnih, rožmarinu, pelagonijah, fuksijah in

drugem cvetju, ki so ga nanosili dobri ljudje s svojih oken. Ljudje so klečali in molili, potem so poljubljali rane Križanega, pridajali nekaj drobiža na krožnik in odhajali. Tudi Matevž je storil tako.

Bil je topel pomladanski večer. Matevžu je krulilo po zelencu; mikalo ga je, da bi stopil v gostilno in si naročil kruha in sira, toda danes je veliki petek. Samo prežganko je požil ob desetih in nikesar drugega.

Oglasil se je pri Petračevem Jožetu, ki gospodari s cerkvenimi možnarji že odkar pomni.

»Jože, kako je s smodnikom?«
»Nič manj ga ni kot lani. Grmelo bo, da se bodo z vrhov Kozjaka ozirali na našo faro!«

Matevž mu je odrazil petdesetak.

»Polovica je za smodnik, kar pa bo ostalo, naj bo za dobro voljo zate in za tvoje pomočnike. Samo to glej, da ne bo nesreče!«

Potem je stikal po trgovini, da bi kupil prirohov. Kaj prida ni dobil; vsaj za mater in Anekine otroke, ki bodo prišli na velikonočni ponedeljek, bi rad dobil pomaranč, kakršne je videl v Ljubljani. Te tu zgoraj pa so bile suhe in drobne; jih bodo pa zato splavarjevi in viničarjevi tem bolj veseli!

V soboto popoldne, ko so fantički raznašali tleče drevesne gobe, ki so jih

prizgali pri blagoslovljenem ognju, in ko so pri vsaki kmetiji zakurili kres, so se oglasili tudi možnarji. Na klancu nad cerkvijo je grmelo; stari so hvalili umetnost Petračevega Jožeta, otroci pa so po vsakem gromu za hip prebledeli in se takoj za tem spet smehljali. Po hišah je dišalo po gnjati in poticah; dobrote so mikale in dražile ljudi, ves nos jih je bil poln, toda še je bil post.

Matevž si je prizgal prvo praznično cigareto. Ko je zvonilo poldne, so se umaknili zadnji delavci z njiv. Tudi ognji so že dogoreli; le tu pa tam se je še dvigal bledikast dim proti nebu. Iz gozda se je oglašala kukavica. Tam so se svetlikale redke zelene bukke, med njimi pa si opazili tudi belino divjih češenj. Sadovnjaki v vasi so žareli v belorodečastem cvetju in polje je razkazovalo svoje blagoslovljene preproge; ozimino, ki se je vidno pognila in golo dobro prst, v kateri klije semenje. Zadišala je pomlad, vsa župnija z ljudmi in z zemljo je zadržala v pričakovanju praznika.

Matevž je gledal za materjo, ki je nosila košaro dobrot k blagoslovu. Od fare je prihajala slovesna pesem velikonočnih zvonov. Dolga zastava je plapolala z zvonič nad cerkveno streho. Zdal pa zdaj se je pokazal na griču dim, v naslednjem trenutku pa je že zagrmelo. Vse je bilo veselo, samo tički so se preplašeni spretetavali.

Povest pilota
Stefana

V kotu tretje sobe sta bili postavljeni dve ležišči na ladijski način, to je eno vrh drugega. Na tleh je ležala medvedova koža. Ob posteljah je stal manjši zaboj, na njem pa sveča.

Na mizi sem našel knjigo. Bila je odprta, zato sem jo brž začel prebirati. Spoznal sem, da je to dnevnik neke ekspedicije, ki je z letalom prispela v te kraje. Toda kje se ti ljudje sedaj nahajajo?

Jordan Jovkov:

Sanjač

Bojanov dvigne glavo in pogleda v zgornji del okna. Nikesar ni bilo videti. Močno pretrese zavor. Hipoma nekaj črnega udara ob steklo, odskoči in izgine brez najmanjšega šuma.

»Tu je!« vzklikne Vera. »Netopir! Netopir je bil!« Zares, netopir je bil. Naredil je nekaj krogov skoraj od stropa in znova zadel ob šipo. Bojanov je stopil na mizo. Vera je držala svetliko. Zasliši se oster in piskajoč glas, kakor da je začela miška.

»Ujel sem ga!« vzklikne Bojanov in stopi z mize.

Ah, gospod Bojanov, kako ste neustrašeni! vzklikne gospa Lozeva, gledajoč luskava krila, ki so molela izpod Bojanovljevih prstov.

»Moj Bog, saj to je prava miš, bogme da. Vera, stran, ti pravim! Ah, gospod Bojanov, kako ste neustrašeni!«

A, kaj bi se bal. Koliko sem jih že ujel! Nenadoma pa Bojanov zastoče. Netopir ga je bil ugriznil, toda Bojanov ga ni vrgel od sebe ali pokazal na zunan, da ga boli. Toda Vera je dobro opazila spremembo na njegovem obrazu.

»Ali vas je ugriznil?«

»Ne, nel Malenkost!«

Hotel je prijeti netopirja tako, da bi ga ta ne mogel doseči z ostrimi zobmi. S prsta mu je začela curljati kri.

»Kri!« zavpije Vera. »To vas je pa hudo ugriznil!«

Za Lidsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič

Lakota in beda v sovjetskem »raju«

Po podatkih, ki jih navajajo celo ameriški časopisi

Po poročilu italijanske poročevalske družbe »La Corrispondenza« prinaša severnoameriška revija »Time« v svoji številki od 7. decembra zelo poučen popis bede, ki vlada med ljudstvom v Sovjetski Rusiji. V tem članku je zapisano med drugim tudi tole:

Letošnjo zimo morajo milijoni Rusov ne samo živeti v bedi, temveč tudi umirati zato, da se Rusija lahko še dalje vojskuje. Tisti, ki so lansko zimo še imeli kolikor toliko tople čevlje, nosijo zdaj sandale. Oskrba z življenjskimi potrebščinami je nekaj strašnega. Približno 90 odstotkov živil je racioniranih. Toda največkrat ni mogoče kupiti nikesar, niti na nakaznice ne. Jajca so v prosti prodaji tako draga kakor kakšni dragulji. Eno samo jajce stane tri in pol dolarja. Za škodljivo kave je treba odšteti pet in pol dolarja. Za pest krompirja pa moraš plačati deset dolarjev. Trgovine so skoraj prazne. Ljudje nosijo staro, ponošeno obleko. Od sto ljudi si lansko leto niti en ni mogel kupiti nove obleke. Zato letošnjo zimo skoraj vsak Rus nosi perilo iz časopisnega papirja, ponoči pa se zaradi pomanjkanja volnenih odevi pokriva s starimi časopisi.

Se obupnejši kakor pred vojno pa je položaj glede stanovanj. Zelo slaba je oskrba s kurivom,

zakaj premog in petrolej so zasegli za vojsko. Tudi zdravstvene razmere so grozne. Skoraj vse zdravniške so poklicale pod orožje, zdravil pa sploh ni več...

Ameriški tednik »News Week« piše, da so razmere, v katerih danes živi rusko prebivalstvo, »na splošno bedne«. Ameriški veleposlanik v Rusiji, admiral Stanley, je v nekem članku, ki je izšel v »Army and Navy Journal«, zapisal, »da so trgovine v Sovjetski Rusiji dejansko prazne.«

Argentinski list »Critica«, glasilo desničarskih radikalov, je konec decembra objavil članek, v katerem severnoameriški dopisnik Chaplin, ki se je bil pred nedavnim vrnil iz Moskve, piše o cenah živil v Sovjetski Rusiji. »Za Amerikanca,« tako se je izrazil Chaplin, »so takšne cene pravcata morn. Maksimalna cena za kg kruha je določena na en rubelj, v prosti prodaji moraš plačati zanj kar 70 rubljev in še več. Liter mleka stane 50 do 60 rubljev, eno jajce pa 15 rubljev. Za kg mesa moraš plačati na črni borzi 300 do 400, najvišja dovoljena cena pa znaša 10 rubljev.«

»Čitaj in širi »Slovenca!«

Po volji Vsemogočnega nas je v 77. letu starosti za vedno zapustila naša dobra mama, stara mama, sestra, teta in tašča, gospa

Franja Flegar roj. Šuštaršič

bivša gostilničarka

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, dne 13. februarja 1943, ob treh popoldne z Zal, kapelice sv. Petra, na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Rob. Medno, Citta S. Angelo, Padova, dne 11. februarja 1943.

Zalujoči: Stane, Anton, Avgust, Pavla por. Logar, otroci — in ostalo sorodstvo.

Umrla nam je naša zlata, nepozabna soproga in mama, gospa

Cecilija Bevk roj. Keber

Pogreb bo v petek, dne 12. t. m. ob 2.30 popoldne iz Zal, k Sv. Križu.

Ljubljana, Gorizia, Medana, dne 10. februarja 1943.

Zalujoče družine Bevk in Keber

Oglašujte v edino
uspešnem dnevniku
»Slovenca!«

Umrla mi je dne 11. februarja 1943 po kratki in težki bolezni, previdena s svetimi zakramenti moja srčno ljubljena žena, sestra, teta in svakinja, gospa

Antonija Hren roj. Demšar

Pogreb bo v soboto, dne 13. t. m. ob pol 3. uri popoldne z Zal, kapele sv. Antona k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 11. februarja 1943.

Zalujoči soprogi IVAN HREN, krojaški mojster in todbine DEMŠAR, DULAR, KRANJC in BALOSZ.

Prvenstveni juniorski turnir

I. Juniorski nagradni turnir namiznega tenisa za prvenstvo Ljubljane. Po daljšem presledku prireja S. K. Mladika turnir v namiznem tenisu, tokrat samo za juniorje, zavedajoč se, da je to in napredek vsakega športa v pretežni večini odvisen od števila in kvalitete naraščanja. Za to tekmovalje vlada že sedaj veliko zanimanje ker se je ta panoga športa začela v zadnjem času pri nas smotrno gojiti. Na sporedu bodo tekmovalja moštev, dvojic in posameznikov. Vse ljubitelje bele žogice vabimo, da poestijo to zanimivo tekmovalje, s katerega, upamo, ne bodo šli razočarani. Vstopnina bo propagandna.